

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальної роботи та богослов'я

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПП 6. Історія християнства

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Соловій Роман Павлович
Контактний телефон	+380674998822
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	875-790-3196, код доступу VBT88Y
E-mail:	romansoloviy@yahoo.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4878
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	
Спеціальність	В8 Богослов'я	
Освітня програма	Богослов'я	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	Професійної підготовки	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	4
	Загальна кількість годин	120
	Аудиторних годин	40
	Лекції	24
	Практичні	16
	Самостійна робота	80
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	-	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Формування у студентів системи знань про історію християнської церкви від античності до початку XXI століття. Курс спрямований на оволодіння базовими знаннями щодо розвитку християнської доктрини, морально-етичних норм, інституційних і культових елементів релігійного комплексу. Також дисципліна сприяє розумінню місіонерської діяльності церкви, її взаємодії з державою та культурно-історичної ролі у розвитку європейського суспільства, особливо протестантизму. Студенти також отримають навички аналізу богословських ідей видатних постатей християнства та еволюції християнства у світовому контексті.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформуванню здатність до побудови наукового дослідження у галузі історії церкви, з використанням історико-релігієзнавчої методології, включаючи аналіз джерел та наукових текстів;
- сформуванню здатність до різних видів історичного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний, феноменологічний); вивчення церковних документів, літургійних текстів та патристики;
- адаптувати релігієзнавчі концепції до сучасних досліджень, застосовувати формаційний та цивілізаційний підходи для розуміння церковної історії;
- ознайомити студентів із методологічними принципами дослідження розвитку християнських течій, особливо протестантизму, та його впливу на культуру і політику.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- історію християнства від античності до сучасності, включаючи розвиток протестантизму;
- основні соціально-культурні та політичні фактори, що впливали на розвиток церкви;
- основні догматичні, етичні та культові аспекти християнства, їх трансформації протягом різних періодів;
- церковну історіографію, включаючи різні школи та методологічні підходи;
- вплив протестантизму на європейське та світове суспільство;
- основні богословські переконання ключових постатей християнства та протестантизму.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- аналізувати та інтерпретувати релігійні тексти, патристику, історичні документи та літургійні джерела;
- використовувати історико-релігієзнавчий підхід для вивчення розвитку християнства і протестантизму;
- критично аналізувати соціокультурні процеси, що вплинули на розвиток церкви, її догматики та культової практики;
- розуміти та інтерпретувати еволюцію християнства у контексті його взаємодії з політикою, культурою та суспільством;
- демонструвати навички релігійної толерантності та культурної компетенції у дослідженні різних християнських течій та їх впливу на світову культуру.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері богослов'я або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність використовувати основи філософських знань для формування світоглядної позиції.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати основні етапи та закономірності історичного та релігійного розвитку суспільства для формування громадянської та патріотичної позиції.

СК 3. Здатність толерантно сприймати релігійні соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності.

СК 4. Здатність використовувати основи теологічних знань в процесі духовно-морального розвитку.

СК 8. Здатність використовувати основи релігієзнавчих знань для формування світоглядної позиції та міжконфесійного спілкування.

СК 9. Здатність до екзегетичного, герменевтичного, символічного та історико-критичного аналізу книг Святого Письма Старого та Нового Заповітів.

СК 10. Здатність до антропологічного, світоглядного та духовно-морального аналізу та розуміння внутрішньої антропологічної практики релігійних конфесій.

СК 11. Здатність до розуміння внутрішнього процесу формування філософії історії Християнської церкви її догматичного та канонічного віровчення.

Програмні результати навчання:

РН 1. Володіння культурою наукового мислення, узагальненням, аналізом і синтезом фактів і теоретичних положень; вміння розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю; вміння самостійно аналізувати наукові факти й теоретичні положення, узагальнювати результати досліджень, формулювати висновки.

РН 2. Демонстрація сформованості сукупності релігійних переконань, оцінок, поглядів та принципів, які визначають загальне бачення та релігійне розуміння світу і місце особистості у ньому, а також її релігійні позиції, програми поведінки та діяльності.

РН 6. Уважне вислуховування співбесідника, чутливість до соціальних проблем, повага до індивідуального та культурного різноманіття.

РН 8. Демонстрація знань основних етапів та закономірностей історичного та релігійного розвитку суспільства, уміння проводити його аналіз з метою формування громадянської та патріотичної позиції на сучасному етапі; вміння використовувати теоретичні знання для формування політичних переконань та свідомої патріотичної позиції.

РН 13. Демонстрація знання системи взаємозв'язку різних галузей християнської теології та уміння використовувати їх в науковій діяльності.

РН 15. Демонстрація знання специфіки історичного та віронавчального формування різних традицій; уміння аналізувати світоглядні моделі різних релігійних конфесій; уміння толерантно, будувати діалог з їхніми представниками з огляду на їхні сакраментальні символи.

РН 16. Демонстрація знань з історії виникнення Біблії, її перекладів на різні мови, термінологічної та історико-лінгвістичної особливості біблійних текстів, уміння дати їх екзегетичний, містичний та символічний аналіз, здійснювати тлумачення Святих Отців та вчителів Церкви.

РН 17. Демонстрація знання в галузі історії виникнення патрологічної та патристичної писемності в християнській Церкві, методології та методики особистісного росту в різних релігійних традиціях, їх спільність та відмінність.

РН 18. Демонстрація знання в галузі церковної історії, механізмів формування догматичного та містичного богослов'я, діянь Вселенських та Помісних соборів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Історія церкви в античності і середньовіччі

Тема 1. Витоки християнства

Тема 2. Внутрішнє життя ранньої церкви

Тема 3. Християнське богослужіння і стосунки з Римською імперією

Тема 4. Раннє чернецтво і Вселенські собори

Тема 5. Христологічні суперечки і іконоборство

Тема 6. Християнське богослужіння і канонічне право у IV-VIII ст.

Тема 7. Поширення християнства у середньовіччі

Тема 8. Реформи і схоластика у середньовіччі

Тема 9. Пізньосередньовічні зміни та єретичні рухи

Розділ 2. Історія церкви від Реформації до сучасності

Тема 10. Початок Реформації та її засновники

Тема 11. Розвиток Лютеранства і реформатської традиції

Тема 12. Радикальна і національна Реформація

Тема 13. Контрреформація і зміни світогляду

Тема 14. Просвітництво, Пієтизм і рух моравських братів

Тема 15. Поширення християнства і нові теологічні течії

Тема 16. Структурні зміни у християнському світі

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських занять, перевірки завдань самостійної роботи, виконання тестів на Віртуальній аудиторії КПУ. Включає оцінювання теоретичної підготовки (усні відповіді, активність у дискусіях, тести) та перевірку практичних навичок (індивідуальних завдань за темами тощо).

2. Семестровий (підсумковий) контроль:

проводиться у формі **екзамену** та передбачає виконання екзаменаційного тесту.

Особливість оцінювання: всі види поточного і семестрового контролю оцінюється викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

$$\text{Підсумковий бал} = (B_1 \times k_1) + (B_2 \times k_2) + \dots + (B_n \times k_n) + (B_{\text{екз.}} \times k_{\text{екз.}})$$

де:

$B_1, B_2, B_3, \dots, B_n$ – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; $k_1, k_2, k_3, \dots, k_n$ – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{\text{екз.}}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою (за наявністю); $k_{\text{екз.}}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + \dots + k_n + k_{\text{екз.}} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Розділ 1. Історія церкви в античності і середньовіччі			
Робота на семінарських заняттях (Теми 1–9) та участь в обговореннях	100	0,15	15
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Виконання завдань самостійної та контрольної роботи	100	0,05	5
Розділ 2. Історія церкви від Реформації до сучасності			
Робота на семінарських заняттях (Теми 10–16) та участь в обговореннях	100	0,15	15
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Виконання завдань самостійної	100	0,05	5
Підготовка аналітичного есе	100	0,1	10
Екзамен (Екзаменаційне тестування)	100	0,4	40
Разом	100	1	100
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	До 10 балів		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач демонструє глибокі системні знання з історії християнства, здатність критично мислити, аналізувати складні історичні та теологічні процеси від античності до сучасності. Вільно володіє професійною термінологією, бездоганно виконує практичні та семінарські завдання, есе, демонструє високі результати в тестових завданнях на Віртуальній аудиторії КПУ. Виявляє високий рівень автономії, академічної етики та наукового пошуку.
82–89	B	Добре	Здобувач демонструє вільне володіння програмним матеріалом курсу, здатність самостійно систематизувати історичні факти, етапи розвитку церковної догматики та ролі протестантизму. Практичні завдання, тести та аналітичні есе виконує якісно, допускаючи лише поодинокі незначні неточності.
75–81	C	Добре	Здобувач демонструє достатній обсяг знань для розв'язання типових завдань, розуміє закономірності еволюції християнських традицій та взаємодії церкви з суспільством. Проте аналіз окремих тем може бути недостатньо глибоким. Здатний виконувати завдання після мінімальних уточнень.
67–74	D	Задовільно	Здобувач засвоїв базові поняття курсу, відтворює матеріал переважно на репродуктивному рівні. Виконує семінарські завдання та тести за зразком, проте припускається помилок в аргументації чи інтерпретації історичних подій. Відповіді потребують більшої системності.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє лише мінімально необхідним порогом знань. Відповіді поверхові, знання хронології та фактів церковної історії фрагментарні. Виконання тестів та письмових робіт відбувається за постійної підтримки викладача.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач володіє лише частиною базових знань, чого недостатньо для зарахування дисципліни. Не здатний самостійно орієнтуватися в проблематиці курсу, припускається грубих термінологічних помилок. Надається право на повторне складання контрольних заходів.
1–34	F	Незадовільно	Повна відсутність знань, ігнорування виконання семінарських завдань і тестів на Віртуальній аудиторії, неявка на екзамен або виявлення грубих порушень академічної доброчесності (плагіат). Обов'язкове повторне вивчення дисципліни.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. <i>Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог</i> У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. <i>Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин</i> У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмеженні або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті». Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Макграт А. Небезпечна ідея християнства. Протестантська революція: історія від шістнадцятого до двадцять першого століття. — Київ : Видавництво ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. — 664 с.
2. Августин. Сповідь / Пер. з латин. Ю. Мушака; Післям. С. Здіорука. — К.: Основи, 1999. — 319 с.
3. Антоній Великий (251-356). Т.1. — Львів: Місіонер, 1999. — 167с.
4. Боецій Северин. Розрада від філософії. — Київ: Основи, 2002. — 146 с.
5. Григорій Ниський. Життя Мойсея. — Львів: Свічадо, 2001. — 166 с.
6. Єфрем Сирійський. Т.2. — Львів: Місіонер, 2001. — 235 с.
7. Йоан Золотоустий. Про свящество. — Львів: Свічадо, 2001. — 160 с.
8. Катрій Ю. Перлини Східних Отців / 2-ге вид., доп. — Львів: Місіонер, 1998. — 344 с.
9. Котляров П. Філіп Меланхтон. Фенікс Реформації. — Київ: «Дух і літера», 2020.
10. Макарій Великий. Настанови про християнське життя. Євагрій Понтійський. Настанови про подвижництво / Пер. з рос. Дем'яна Кічі. — Львів: Місіонер, 2002. — 258 с.
11. Мак-Грат А. Інтелектуальні витоки європейської Реформації. — Київ: Ніка-Центр, 2008.
12. Студит Теодор. Поучення. — Свічадо, 1999. — 228 с.

Більш детальну інформацію щодо, розподіл часу навчальної дисципліни за темами, методів навчання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.